

Nr 43.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1917 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående register över kyrkomötets protokoll jämte bihang för åren 1868—1915.

I en den 14 april 1917 till riksdagen avlåten, till bankoutskottet hänvisad proposition nr 213 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att kostnaden för utarbetande och tryckning i en upplaga av 800 exemplar av register över kyrkomötets protokoll jämte bihang för åren 1868—1915 må bestridas av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader.

Åberopade statsrådsprotokollet är av följande lydelse:

»1915 års kyrkomöte har i skrivelse den 2 november 1915 (nr 10) anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och till trycket befordra register över kyrkomötenas protokoll jämte bihang för åren 1868—1915 i huvudsaklig överensstämmelse med registret till rikets ständers och riksdagens protokoll med bihang för åren 1809—1910. Kyrkomötet yttrar i fråga härom följande:

I en vid kyrkomötet avgiven motion, nr 23, hade hemställts, att kyrkomötet ville ingå till Kungl. Maj:t med underdånig framställning, att Kungl. Maj:t täcktes genom sakkunnig person låta utarbета och i tryck göra tillgängligt, i huvudsaklig överensstämmelse med riksdagsregistret — måhända med vissa förenklingar — såväl person- som sakregister över kyrkomötenas protokoll jämte bihang för åren 1868—1915.

Det av allmänna medel bekostade, i tryck tillgängliga registret till rikets ständers och riksdagens protokoll med bihang för åren 1809—1910 hade visat sig vara av en betydelse, som ingen torde jäva. Det syntes icke vara förmätet uttala den förväntan, att ett motsvarande register i vad kyrkomötet anginge skulle komma att bli till största nytta icke blott för kyrkomötet och särskilt dess utskott utan även för kom-

mittarbeten och andra forskningar till allmänt gagn. Då nu tolv kyrkomöten, det pågående medräknat, hållits och tiden syntes mogen för utgivande av ett dylikt register, funne kyrkomötet det i motionen framlagda förslaget tillmötesgå ett verkligt behov. Visserligen vore kyrkomötet icke i tillfälle att angiva de med arbetet förenade kostnaderna, men dessa torde knappast bliva avskräckande och i varje fall väl uppvägas av de väsentliga fördelar, det tilltänkta registret syntes komma att medföra.

Med anledning av denna framställning har filosofie doktorn Konrad Hagman, som utarbetat riksdagsregistret för åren 1900—1910, anmodats yttra sig i ärendet, och har Hagman på grund härav avgivit en den 20 november 1915 dagteknad promemoria, däri han dels förklarar sig villig att upprätta det ifrågavarande registret till kyrkomötets handlingar, dels ock vidare anfört:

Arbetet kunde utföras antingen så (*alternativ I*), att de förefintliga, efter olika principer uppställda särregistren utan genomforskning av textmaterialet (omkring 16.300 sidor) sammanfördes till ett efter enhetliga grunder utarbetat generalregister, eller så (*alternativ II*), att hela textmaterialet ånyo noga genomginges och ett alldeles nytt register uppgjordes, omfattande de uppslagsord, som därvid erhållits.

Då innehållet i ifrågavarande handlingar delvis vore synnerligen värdefullt men även för vetenskapsmän föga känt på grund bland annat av de förefintliga registrens ojämnhet och ofullständighet, syntes alternativ II vara att föredraga.

Genom dess tillämpning skulle nämligen erhållas en uttömmande uppslagsbok i två avdelningar, den ena innehållande person-, den andra sakregister, båda uppställda i likhet med registret över riksdagens protokoll med bihang för åren 1900—1910.

För den händelse nu ifrågavarande registerarbete skulle uppdragas åt Hagman, tillåte han sig framställa vissa förslag rörande tiden för arbetets utförande, arvudet för författandet samt korrekturläsningen ävensom sättet för arvudets utgående.

Alternativ I: arbetet avlämnades färdigtryckt inom 5 månader efter kontraktets underskrivande; pris för författande och korrekturläsning 2,000 kronor, varav 1,500 kronor utbetalades i förskott med 300 kronor i månaden och 500 kronor utbetalades, då arbetet vore färdigtryckt.

Alternativ II: arbetet avlämnades färdigtryckt inom 15 månader efter dagen för kontraktets underskrivande; pris för författande och korrekturläsning 5 000 kronor, varav 3,600 kronor utbetalades under 12 månader med 300 kronor i förskott för varje månad; återstoden 1,400 kronor utbetalades, därest statens kontrollant över arbetet så funne skäligt, i mindre poster eller på en gång, sedan arbetet färdigtryckts.

Under alla förhållanden bekostade staten papper och tryckning samt tillhandahölle tryckta blanketter.

Efter erhållen nådig remiss har riksarkivarien den 29 december 1915 avgivit yttrande i ärendet och därvid anfört:

Då det utan tvivel vore en fördel vid kommande utredningar och forskningar att hava tillgång till ett gemensamt register över kyrkomötets protokoll jämte bihang för en femtioårsperiod (1868—1915), tillstyrkte riksarkivarien för sin del kyrkomötets framställning i detta ärende. Vad beträffade de båda alternativ, som angäves i Hagmans promemoria, torde alternativ II, som avsåge att hela textmaterialet ånyo noga genom-

ginges, givetvis vara att föredraga, fastän kostnaden bleve större. De av Hagman för alternativ II anförda skälen syntes nämligen vara mycket beaktansvärda. Mot de gjorda ersättningsberäkningarna hade riksarkivarien för sin del ingen erinran att göra.

I infordrat den 17 mars 1916 dagtecknat utlåtande i ärendet yttrar statskontoret:

Statskontoret biträdde för sin del den av riksarkivarien i ärendet uttalade meningen; och då medel för ändamålet svårligen syntes kunna beredas utan riksdagens medverkan, hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att kostnaden för ifrågavarande register måtte få bestridas av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader, vari någon höjning ej torde av denna anledning påkallas.

Sedan därefter fullmäktige i riksgäldskontoret lämnats tillfälle att avgiva yttrande i ärendet, hava fullmäktige i utlåtande den 1 mars 1917 anført:

Fullmäktige ansåge, i likhet med riksarkivarien och statskontoret, att ett gemensamt register över kyrkomötets protokoll jämte bihang borde komma till stånd; och torde detsamma böra upprättas i huvudsaklig överensstämmelse med samlingsregistret till riksdagens protokoll med bihang för tiden 1900—1910. Beträffande sättet för registrets utarbetande ansåge fullmäktige, att detta för vinnande av nödig tillförlitlighet och fullständighet kunde ske på sätt doktor Hagman i sitt av riksarkivarien tillstyrkta alternativ II förordat.

Kostnaderna för registerarbetet syntes, såsom statskontoret hemställt, böra bestridas av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader m. m., från vilket anslag jämväl kyrkomöteskostnaderna utginge.

Att möjlighet beredes att lättare än vad hittills varit fallet tillgodo-göra sig det material, kyrkomötenas protokoll jämte bihang innehålla, anser jag synnerligen önskvärt. I fråga om beskaffenheten av det register, som för sådant ändamål bör utarbetas, delar jag den åsikten, att man bör välja det utförligare, av doktor Hagman såsom alternativ II betecknade förslaget.

Vidkommande registerupplagans storlek vill jag nämna, att kyrkomötets handlingar i allmänhet tryckas i en upplaga av 1,000 exemplar. Beträffande det nu ifrågavarande registret torde emellertid ett antal av 800 exemplar vara tillräckligt. De ämbetsmyndigheter och bibliotek m. fl., som utan avgift erhålla kyrkomötestrycket, böra kostnadsfritt bekomma även det blivande registret, men i övrigt torde detsamma böra tillhandahållas mot visst pris, som för ledamöter av kyrkomötet och riksdagen lämpligen torde kunna sättas till hälften mot det, som skall betalas av övriga köpare. Jag erinrar, att försäljningspriset för riksdagsregistret för åren 1900—1910 är bestämt till 7 kronor 50 öre för ledamot av riksdagen och 15 kronor för andra köpare.

Vad angår den med arbetets utförande förenade kostnaden, låter det sig näppeligen göra att i detta avseende anställa någon tillförlitlig beräkning. En viss ledning härutinnan kan man emellertid finna i de uppgifter, som föreligga rörande kostnaderna för riksdagsregistret. Här om meddelas i en av fullmäktige i riksgäldskontoret den 14 december 1911 till bankoutskottet avläten skrivelse, återgiven i nämnda utskotts utlåtande nr 10 vid 1912 års riksdag, att kostnaderna för riksdagsregistret för åren 1867—1899 uppgått till sammanlagt 91,040 kronor 17 öre. I samma skrivelse beräknade fullmäktige kostnaderna för det då ifrågasatta registret för åren 1900—1910 till 56,000 kronor, vilken beräkning dock fullmäktige betecknade såsom ganska osäker. I själva verket har, enligt vad som framgår av fullmäktiges skrivelse till bankoutskottet den 30 april 1914, intagen i bankoutskottets utlåtande nr 4 vid 1914 års senare riksdag, kostnaden för sistnämnda register stannat vid ett belopp av 42,530 kronor 8 öre.

Ersättningen för författande och korrekturläsning av det föreslagna registret till kyrkomötets handlingar synes kunna beräknas till något mer än en tredjedel av motsvarande kostnad för riksdagsregistret för åren 1900—1910, utgörande närmare 14,000 kronor. Däremot är det antagligt, att övriga kostnader för kyrkomötesregistret — för papper, tryckning, bindning m. m. — komma att på grund av numera inträdda prisförhöjningar stiga till proportionsvis väsentligt högre belopp. Dylika kostnader utgjorde för nyssnämnda riksdagsregister omkring 28,000 kronor. Man torde böra beräkna samma kostnader för det föreslagna kyrkomötesregistret till omkring hälften av sagda belopp. Totalkostnaden borde kunna begränsas till vid pass 20,000 kronor.

Kostnaden för detta register synes böra utgå från förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader. Medel, som inflyta för sålda exemplar av registret, böra i sådant fall givetvis tagas till uppbörd å berörda anslag.

Jag vill på grund av det anförda tillstyrka, att framställning i ärendet avlåtes till riksdagen. Det synes emellertid knappast lämpligt att för ändamålet äska anslag till visst belopp. Så skedde ej heller, när vid 1912 års riksdag fråga förelåg om upprättande av riksdagsregistret för åren 1900—1910, utan lämnades därvid åt fullmäktige i riksgäldskontoret — jämte det fullmäktige erhöles uppdrag att låta utarbета och till trycket befördra ifrågavarande register — bemyndigande att av förslagsanslaget till riksdagskostnader bestrida de av registret föranledda kostnaderna.

Jag vill tillägga, att det utan tvivel skulle ur vissa synpunkter vara fördelaktigt, att åt fullmäktige i riksgäldskontoret uppdroges att låta utarbета och till trycket befördra även det ifrågasatta kyrkomötesregistret. Skulle hinder därför anses möta, torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för arbetets verkställande.»

I likhet med departementschefen finner utskottet det vara önskvärt, att ett register över kyrkomötets ifrågavarande protokoll jämte bihang kommer till utförande; och synes icke något vara att erinra mot att arbetet verkställas i överensstämmelse med det av departementschefen förordade, såsom alternativ II betecknade förslaget, likasom icke heller däremot att upplagans storlek begränsas till ett antal av 800 exemplar.

På sätt departementschefen ifrågasatt, torde det utan tvivel vara fördelaktigt att uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att låta utarbета och till trycket befordra det föreslagna registret. Med hänsyn till nu rådande höga priser å papper, tryckning, bindning m. m. har utskottet emellertid ansett, att med arbetets utförande bör tills vidare anstå; och synes det jämväl böra överlämnas åt fullmäktige att bestämma tiden för arbetets utgivande. Den erforderliga kostnaden torde böra bestridas av anslaget till riksdags- och revisionskostnader.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, må

dels uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att låta utarbета och å tid, som med hänsyn till vad ovan anförts fullmäktige finna lämplig, i en upplaga av 800 exemplar till trycket befordra register över kyrkomötets protokoll jämte bihang för åren 1868—1915,

dels ock besluta, att kostnaden för registrets utarbetande och tryckning må bestridas av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader.

Stockholm den 8 maj 1917.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Hallin, Neiglick, Gustafsson*, friherre *Langenskiöld, Ekman, Wickman* och *Roos* samt
av andra kammaren: herrar *Vahlquist, Carlson* i Herrljunga, *Lindvall, Jonsson* i Gumboda, *Jonsson* i Hå, *Olsson* i Rödningsberg och *Kahlström*.
